

Uunga siunnersuut: Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnera pillugu Inatsisartut inatsisaat (Akiliisitsilluni aallaaniarnermik aaqqissuussisartunut najugaqartussaataitanermut piumasaqaatip ukiunit marlunnit ukiunut tallimanut sivitsorneqarnera aammalu akuersissutitaarnissamut immikkut akuersinissamut malittarisassat nutarneqarnerat, kiisalu akuersissummik qinnuteqarnermi najugarisaq pillugu uppernarsaatit sukumiinerusumik aalajangersarnerat)

(Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneranut oqaaseqaat

Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnera pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuut, naak Nunap inoqqaavisa Kalaallit kinguaavitut pisinnaatitaaffiit, naak Inuiaat Kalaaliusutut pisinnaatitaaffiit? Najugaqarsimaneq dansk-iussuserlu aasit taamaallaat?

(Akiliisitsilluni aallaaniarnermik aaqqissuussisartunut najugaqartussaataitanermut piumasaqaatip ukiunit marlunnit ukiunut tallimanut sivitsorneqarnera aammalu akuersissutitaarnissamut immikkut akuersinissamut malittarisassat nutarneqarnerat, kiisalu akuersissummik qinnuteqarnermi najugarisaq pillugu uppernarsaatit sukumiinerusumik aalajangersarnerat) pillugit Naalakkersuisut sinnerlugit Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisup saqqummiusnaanut Naleqqamiit imatut oqaaseqaateqassaagut.

Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaanut siunnersuummi akiliisitsilluni aallaaniarnermik aaqqissuussisartut inuiaqatigiinnut kalaallinut attuumassuteqarnissaat pillugu piumasaqaat sukateriffiginiarneqartoq inatsissami siunnersuummi saqqummiuneqarpoq.

Tammajuitsussarsiniarlunilu piniartitsineq neqeroorutigineqaraangat sumiiffimmiit tassallu najukkamit aallaaveqarnissaat taamatullu pisariaqartumillu misilittagaqartoqarnissaa initsiliorneratigut qulakkearniarneqartoq Naleqqamiit saqqummiunneqartumi maluginiarparput.

Tamatullu inuussutissarsiuugalugu piniarnermut aallaaniarnermullu uppernarsaammik qinnuteqarnermut atatillugu siunnersuutip § 10-ani nalinginnaasumik piumasaqaatit naapertorlugit, qinnuteqartoq ilinniarnermut assigisaannulluunniit atatillugu Kalaallit Nunaata avataaniissimappat,

piumasaqaatinit immikkut ittunit akuerineqarnissamut tunngavissaq qulakkeerseqartoq oqaatiginiarneqaraluarpoq, kisiannili eqqumaffigineqarsimanngilaq Nunarput qimallugu nunarput pillugu ilinniartut allatigulluunniit peqquteqartumik avataaniillutik meerartaarunik, meerai uani kalaaliussuseqarlutik pisinnaatitaaffealinninnerat Naleqqamiit maluginiarparput eqqumaffigineqarsimanngitsoq, tamannalu akuerineqarsinnaanngilluinnartoq ataatsimiittitaliami ilanngullugu qulakkeerlugu suliarineqarnissaa inassutigaarput.

Najugaqaannarsimaneq taamaallaat aallaavigineqartussaannigilaq, inatsisit Nunatsinni pioreersut atuuttullu najoqqutarisussaataavagut, soorlu Nunatsinni Nunap inoqqaavisa kinguaavisa pisinnaatitaaffiisa illersornissaannut inatsit 1997-imi atuutilertoq¹, taavalu Namminersiuleratta, Namminersornermut inatsimmi² Inuiaat Kalaallit inuiaassuseqartut. Inatsisissamut piumasaqaatit ilanngunniarnissaat ataatsimiittitaliami qaqqequneqarput.

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut Naalakkersuisut nammineq suliarissallugu periarfissaqareernikuugaluarput, taamaammallu maannakkut qaqqilereqqinneq ajoraluartumik inatsisartut oqaalitarnerannut tusarnaarniartannginnermiiginnarani aaliangertagaannik Naalakkersuisut suliaqarnaveersartarneraniippoq tamannalu uggornaqaaq.

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut saqqummiunneqartumut tunuliaqutaasut taakkartorneqartoq aallaviattut taaneqarpoq 2023-mi piniarnermut aallaaniarnermullu inatsisip suliarineqarnerani najugaqarnissamut piumasaqaatip sakkortusineqarnissaanut tunngavik qaqqilerisoqarnera qaqqilersoqarnera aallaavigalugu Naalakkersuisunit maanna allannguutissatut siunnersuummi nanginneqarluni, najugaqarnissamullu piumasaqaatip ukiunit marlunnit ukiunut tallimanut sivitsornissaa siunnersuutigineqartoq.

Nunap inui aallaavigalugit taakkulu periarfissaat ineriartorfissaallu qitiutillugit politikkikkut sulisariaqalerpugut qanoq parteeqarneq apeqqutinnagu sulineq ingerlanenqartariaqalerpoq ila taamatut oqarninnut peqqutaavoq una inatsisissatut siunnersuut 2023-imi piniarnermut aallaniarnermullu inatsisissap suliarineqarnerani najugaqarnissamut piumasaqaat tassaavoq naleqqamiit saqqummiussarput, taamanili saqqummiunneqarmat tupinnaraluartumik partiit tamarmik

---

¹ BKI nr 97 af 09/10/1997

² LOV nr 473 af 12/06/2009

aporfilersorpaat allaat inatsilerituunik ataatsimiititaliamut illuatungilersorluta sassartitsisaarput oqaatigisaarlugu nunatsinnigooq immikkoortitsissanngitsugut tassani ingasannerpaallutik sassartaartut tassaapput Naalakkersuisuutitaqartut Inuit Ataqtigiit Siumullu Naleraq illuatungilersorlugu oqaaqissaarlutik ukiununngooq tallimanut sivitsuinissarpunngooq qallunaanut immikkoortitsinerummanngooq akuerineqarsinnaanngitsorooq aammalu ilanngullugu toqqammavilersuutigaat ukiunut marlunniit tallimanut Naleqqamiit sivisiunnersuutigisatsinnut EMRK (europæisk menneskerettighedskonvention) artikel 14-igooq aallavigalugu ukinngooq tallimannortinneqassappata unioqutillugit immikkoortitsilissagattagooq tamannagooq anguneqarsinnaanngilarooq maannakkut pisarnertut taamanikkut toqqammavilersuutigut allamiuluartugut immikkoortitsiniartugut atorunnaarlugu siunnersuutigisimasarput saqqummiuttaalinnguaqaat allaat qujanartumik takarnariaqarnermut periarfissiinissamut nunaqavissut illersorlugit ukiut tallimat nunatsinniisimanissamut atorneqalerpoq taamatullu aatitassarsiornermut ilaannakusortumik småskalamut aaqqiisoqarpoq sulili Naleqqamiit tamatumunnga kinaasuseqarluta angusaqarniarnermut paasineqariartorlu pillugu suliasaqaqaagut immaqa aatsaat amerlanerussuteqarluta Naalakkersuisuutitaqalerutta aatsaat anguneqartussamut taamaamat allamiuluarnata Nunap inuinit illersuisarnerput uagut Naleqqamiit aallaaveqarpoq.

Nunap inui aallaavigalugit suligatta, nunap inuisa periarfissaat ineriartorfissaallu qitiutillugit politikkikkut sulisariaseqaratta talerperliuneq tungujortuuneq aappaluttuuneq apeqqutaatikkunnaarlugu qitiutikkunnaarlugu nunap inui aallaavigalugit qitiutillugit nunap inuisa periarfissaat ineriartortinnissaalu qitiutilerniarlik qanoq parteeqarneq qitiutikkunnaarlugu aammalu parteeqarnerup qitiutinneqarnera apeqqutinnagu sulineq ingerlanenqartariaqalerpoq nunap inui pillugit. Nunap inui allaaviunissaanut Naleqqap taamaamat ilungersuutigaat nunap inuisa kalaallit inuiaat aallavigilernissaat tamatullu kinaasuseqarluta nunarsuarmioqataanissarput angusariaqalernera aatsaat taama pingaaruteqartigaaq. Ata taamatut anguniagaqarnerput oqariartornerpullu pillugu oqartinniarsariniaqinasigut allamiuluartuusugut NAAMIK nunap inui salliutillugit nunap inuisa periarfissaat ineriartornissaanukua salliutillugit ingerlalernissarpununa ilungersuutigigipput tamanna qaquguuna paasineqarniarpoq.

Sukaterinermi taallugu taamatullu immikkut ittumik akuersissuteqartarneq pillugu akiliisitsilluni aallaaniartitsinermik aaqqissuussisartup najugaqartussaataitanerata ukiuniit marlunniit ukiunut tallimanut sivitsornissaa siunnersuutip siunertarinqartup saniatigut § 10 naapertorlugu

akuersissummik pissarsisinnanermut nalinginnaasumik immikkut ittumik akuerineqarnissamut maleruagassat, piniarnermut aallaniarnermullu inatsisip malikkaluarai, taamaattoq piniarnermut aallaaniarnermullu atortunik pigisaqarnissaq pillugit piumasaqaatit kiisalu piniarnermit, aallaaniarnermit aalisarnermiillu ilanngaatitaqanngitsumik isertitat 50 procentiunissaannik piumasaqaat atuutissanngitsoq inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarpoq taamaasillunilu siunnersuutip aalajangersagartaani allannguutissatut siunnersuutip § 16a-vanut innersuussinerit ilanngunneqartut aallavigalugit maani inatsisartuni eqqartorsimasatsinnut tamanna unuivoq ila inatsisartut suliakkiissutaat Naalakkersuisut malittussaavaat maannakkut inatsisartut aaliangersimasaat unioqqutillugu Naalakkersuisut namminneq peqqussiorlutik aaqqissuussinnaasatik periarfissaasoq atornagu maanna inatsisartut aaliangersimasaat allanngortinnialerpaat immikkut piniartuunngikkaluartunik akuersissummik tunniussisoqartalernissaanik, tamanna pillugu ataatsimiititaliami nalilersuilluarneqarnissaa Naleqqaminngaaniit sakkortuumik kaammattuutigerussupparput.

Taamatut Naleqqamiit oqaaseqaateqarluta Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu ataatsimiititaliami sukumiisumik suliarineqarnissaa innersuussutigalugu oqaaseqaateqarfigaarput, qujanaq